

Gyűlölet és kiengesztelődés

26. Szegedi Nemzetközi Biblikus Konferencia
2015. augusztus 27–29.

Szerkesztette:
BENYIK GYÖRGY

Szeged 2016

Megjelent a NKA és a
Szegedi Nemzetközi Biblikus Konferencia Alapítvány támogatásával

A konferencia védnökei:
DR. JAKUBINYI GYÖRGY gyulafehérvári érsek,
DR. KISS-RIGÓ LÁSZLÓ megyéspüspök,
PROF. DR. JOACHIM GNILKA,
PROF. DR. SZUROMI SZABOLCS rektor (PPKE),
PROF. DR. MARTOS LEVENTE BALÁZS, a Pápai Biblikus Bizottság tagja.

Szerkesztő:
BENYIK GYÖRGY

A szöveget gondozta:
POSZTÓS ÁGNES

A kötetet tervezte és tördelte:
SZŐNYI ETELKA

ISBN 978-963-315-292-8

Gyürki László Gnika-díjas

A kortárs magyar katolikus biblikusok közül senki nem foglalkozott annyit a Biblia és az archeológia kapcsolatával, mint az ünnepelt. A tudomány művelésében sem feledkezett meg azonban lelkivezetői és papi feladatáról és a bibliai archeológiát mindig úgy kezelte, mint a Szentírás üzenetének kézzel fogható bizonyítékát. Megtiszteltetésünk ennek az életműnek szól.

Gyürki László atya 1932-ben született Egyházasrádócon. A szombathelyi premonstrei gimnáziumban tanult, majd 1952–1957 között teológiai tanulmányokat végzett a győri és a budapesti Hittudományi Főiskolán, illetve ahogy akkor nevezték Hittudományi Akadémián. 1957-ben pappá szentelték. 1959-ben teológiai doktorátust szerzett a Pázmány Péter Katolikus Egyetem teológiai fakultásának elődjén, a Hittudományi Akadémián. Tanítani 1970-ben kezdett, a Győri Hittudományi Főiskola ószövetségi tanszékén. Posztgraduális képzését 1972–1974 között a római Institutum Biblicumban végezte. 1974–1978 között előadásokat tartott palesztinológia témában Győrött. 1978–1982 között a Hittudományi Akadémián ószövetségi bevezetést és egzegézist tanított. 1988-ban Szombathelyen és Zalaegerszegen az egyházmegyei teológiai tanfolyam igazgatója lett, ebben az időszakban ószövetségi

és újszövetségi bevezetőt tanított. 1995-ben a szombathelyi hittanár szak szentírás-tudományi tanszékének tanára. Kutatási területe továbbra is a palesztinológia és a bibliai régészet maradt. Nyolc alkalommal járt a Szentföldön 1973 óta. A magyar katolikus köztudatban mint a bibliai archeológia népszerűsítője vált ismertté. Nemzedékeket tanított, ezért is javasoltuk Gnilka-díjra, melyet 2016-os őszi konferencián vehet át. Jó egészséget kívánunk neki!

PUBLIKÁCIÓS LISTA

Szentírásfordítások:

Bírák, Ezdrás, Nehemiás, Tóbiás, Judit, Eszter, Ezekiel könyvének fordítása és magyarázata. Biblia. Ószövetségi és Újszövetségi Szentírás. Szent István Társulat, Budapest 1973
Ezdrás, Nehemiás, Tóbiás, Judit és Eszter könyvének fordítása a Neovulgáta alapján. Ó- és Újszövetségi Szentírás a Neovulgáta alapján. Szent Jeromos Bibliatársulat Budapest, 1997

Könyvek:

Üdvöztünk szülőföldjén. Ecclesia, 1976
Szent Pál apostol útjain. Ecclesia, 1978
Szentföldi útítárs. Agapé (Novi Sad), 1987
A Biblia földjén. Szent Gellért Kiadó, 1990
A Biblia földje – A magyar bibliafordítások története. Szent Jeromos Bibliatársulat, 1998
Szentföldi zarándokutaim. Ecclesia, 1999
Magyar zarándokok és magyar emlékek a Szentföldön. Magánkiadás, 2000
Életképek Körmend századaiból. Szegények Orvosa Körmendért Alapítvány, 2001
Dr. Batthyány László és Körmend. Körmend Város Önkormányzata, 2003
Batthyány Boldog László – A körmendi szemorvos. Magánkiadás, 2004
Zarándoklatok és keresztény jelenlét a Szentföldön. Szent István Társulat, 2005
Hol volt a Praetorium? Hol kezdődött Jézus keresztútja? Magánkiadás, 2005
Szent helyek üzenete – Karácsony és Húsvét a Szentföldön. Jel Kiadó, 2006
Szent Pál útjain. Jel Kiadó, 2007
Magyar zarándokok és emlékek a Szentföldön. Szent István Társulat, 2008
Egy lelkipásztor élete – Dr. Kozma Ferenc 1902–1975. Magánkiadás, 2009
A magyar Teréz anyja. Martinus Kiadó, 2010
Szentföldi Mária-szentélyek a bizánci korban. Szent István Társulat, 2010.
Zarándoklat Szíriába, a kereszténység bölcsőjéhez. Jel Kiadó, 2011
A körmendi kórházkápolna története. Szegények Orvosa Körmendért Alapítvány, 2011
Menjünk a templomkertbe! Martinus Kiadó, 2012
Találkozás Jézussal a szent helyeken. Martinus Kiadó, 2013
A Biblia világa. Az Ó- és Újszövetség könyvei bélyegen. Kőszegkönyv Kft, 2015
A Biblia világa carte maximum gyűjteményen. Kőszegkönyv Kft, 2015

Tanulmányok:

Vigilia folyóiratban:

- Az „Igazság tanítójának” üldöztetése és az Úr Jézus kereszthalála. 27/1962/ 492–494.
Az Ószövetség csodái új megvilágításban. 34/1969/ 587–595.
Az evangéliumok és a történelem. 35/1970/ 3–9.
Az ő vére mirajtunk és gyermekeinken. 35/1970/ 148–153.
Az ősegház igehirdetése és Jézus történetisége. 36/1971/ 147–153.
A Szentírás igazsága. 36/1971/ 739–746.
Episkoposz, presbiter, püspök. 37/1972/ 294–299.
A gyermekség-evangélium. 40/1975/ 8–13.
A szentírástudomány eredményei és az „egyszerű” hívó. 40/1975/ 505–507.
Az ősegház hite és élete. 40/1975/ 793–799.
A történetkritikai módszer a teológia szolgálatában. 43/1978/ 154–159.
Találkozni a zsidósággal. 47/1982/ 812–817.
A Biblia művészi fordítása. 50/1985/ 654–659.
Újabb régészeti feltárások a Szentföldön. 51/1986/ 200–205.

Teológia folyóiratban:

- Mit kell vallanunk az Ószövetségről? 6/1972/ 14–19.
„A szolgálatok is különfélék...” 11/1977/ 250–253.
Az erőszak és a boldogságok. 17/1983/ 41–45.
A szombat és az Úr napja. 17/1983/ 97–101.
Mózes kapcsolata Istennel. 17/1983/ 225–227.
A család méltósága az Ószövetségben. 18/1984/ 38–41.
Egy lelkipásztor búcsúbeszéde híveihez /Szent Pál milétoszi beszéde /ApCsel 20,17–38/ 19/1985/ 226–228.
Isten dicsőségének ismerete Jézus Krisztus arcán. 20/1986/ 248–251.
Az Ó- és az Újszövetség hűsvétja. 28/1994/ 26–29.

Teológiai évkönyvben:

- A szentírástudomány kritikai módszere. Szent István Társulat, 1975. 127–140. (1975)
Jézus és kora. Szent István Társulat, 1982. 89–100. (1982)

Születésnap kötetekben:

- Dialogus az archeológia és Biblia között. In: *Újat és régít*” Szennay András pannonhalmi főapát úr 80. születésnapjára. Bencés Kiadó 2001, 235–249.
Szentföldi zarándoklat egy mozaikterkép segítségével. In: *Az Ige szolgálatában – A 60 éves Tarjányi Béla köszöntése*. Szent István Társulat 2003, 81–102.
Nagy Heródes erődítményei a Szentföldön. In: *„Akik az igazságra oktattak sokakat...” A 65 éves Rózsa Huba köszöntése*. Szent István Társulat 2005, 120–138.

Használta-e Káldi György Szántó (Arator) István fordítását? In: *Minden kegyelem! A 65 éves Jakubinyi György érsek köszöntése*. Szent István Társulat – Verbum Egyesület 2011, 199–207.

A család az ószövetségi Szentírásban és a zsidó hagyományban. In: *Apparatus biblicus – Tanulmányok a 70 éves Schmatovich János tiszteletére*. Győri Hittudományi Főiskola 2012, 77–86.

Keresztény–Zsidó Teológiai Évkönyvben:

„Nem te hordozod a gyökeret, hanem a gyökér téged!” (Róm 11, 18.) 23–34. (2001–202)

Szentföldi zarándoklat egy mozaiktérkép segítségével. 77–107. (2006)

Az ókori antiszemitizmus. 89–104. (2008)

Szegedi Nemzetközi Biblikus Konferencia kiadványaiban:

A Jelenések könyvének hét egyháza. JATEPress, 1993. 35–45.

A feltámadás bazilikája és Jézus sírja történeti és archeológiai megvilágításban. JATEPress, 1993. 79–89.

Korintus Szent Pál idejében. JATEPress, 1995. 155–162.

Názáret Jézus idejében. JATEPress, 1997. 179–186.

Néhány archeológiai adat Pál apostol kronológiájához. JATEPress, 2010. 99–108.

Egyházforum folyóiratban:

Az ötödik evangélium. XVIII. 2003/6 25–28.

Szent Pál útjain Görögországban XIX. 2004/2 22–23.

Biblia és történelem. XXI. 2006/2 7–12.

Jeromos füzetekben:

Emmausz /Az archeológia és szövegkritika összefüggései. 7. szám 13–16.

Jézus egy pogány szentélyben gyógyít. 11. szám 23–26.

A megszállott meggyógyítása és az archeológia. 16. szám 21–23.

Mária sírja Jeruzsálemben, vagy Efezusban? 22. szám 23–27.

A magyar bibliafordítások története. 25. szám 25–28; 26. szám 26–30; 27. szám 17–21; 28. szám 17–20; 29. szám 21–24; 30. szám 21–24; 31. szám 33–34.

Pál apostol hajótörése Máltán vagy Kefallénian? 37. szám 10–16.

Pál és Barnabás apostol nyomában Ciprus szigetén 42. szám 11–20.

Dávid egyesített monarchiája és Salamon temploma az archeológia fényében 52. szám 29–32.

A Gihon csatorna „bibliai” korának megállapítása 58. szám 38.

Zarándoklat Emmausba a Szentföldön 60. szám 15–20.

Öregek a Bibliában 69. szám 3–8.

Újabb lelet a Templomtéren 72. szám 51–52.

A Magdalai Mária szülővárosa 74. szám 11–16.

Szent Pál nyomában a Szentföldön 75. szám 3–15.

A Sinai kódex kalandos története 78. szám 13–16.

Furcsaságok a jeruzsálemi Szentsír templomnál 81. szám 10–18.
 Michael Hesemann: A Názareti Jézus (könyvismertetés) 82. szám 49–58.
 Befejezett templom Jákob kútjánál 85. szám 34–40.
 Az igralmas szamaritánus szálláshelye 87. szám 15–20.
 A Biblia és a régészet 88. szám 21–24.
 A tengerparti Cezarea 89. szám 16–22.
 A római Jeruzsálem – Aelia capitolina 91. szám 5–23.
 Ajándékok a Szentföldről – A Monza-i ampolnák 92. szám 21–24.
 Nagy Konstantin nyomai a Szentföldön 94. szám 13–22.
 VI. Pál 50 évvel ezelőtti zarándoklata a Szentföldön 96. szám 33–39.
 Gyűjtés a jeruzsálemi szegényeknek 99. szám 33–41.

Katolikus kincses kalendáriumban:

Ismerkedjünk a Bibliával. Kis Agapé, 1985. 33–91.
 Ismerkedjünk az Ószövetséggel. Agapé 1986. 33–117.
 Ismerkedjünk az Újszövetséggel I–II. Agapé 1987. 33–127. és 1988. 31–96.
 A kövek beszélnek (Rövid bibliai archeológia). Agapé 1989. 33–96.
 A bibliai őstörténet. Agapé 1990. 209–230.
 Az Úr napján elragadtatásba estem. Agapé 1992. 161–190.
 Zarándokok a Szentföldön. Agapé 1994. 204–224.
 Korintus Szent Pál apostol idejében. Agapé 1996. 177–84.

Vasi Szemle folyóiratban:

Batthyány-Strattmann László (1870–1931). 1990. XLIV. évf. 4. szám 553–565.
 A család méltósága az ószövetségi Szentírásban és a zsidó hagyományban. 1997. LI. évf. 6. szám 697–704.
 Pál apostol hajótörése: Máltán vagy Kefallénián? 1999. LIII. évf. 5. szám 655–664.
 A Holt-tengeri tekercsek "titkai". 2000. LIV. évf. 4. szám 523–532.
 A bibliafordító Szántó (Arator) István és Káldi György. 2001. LV. évf. 5. sz. 523–530.
 Magyar emlékek a Szentföldön. 2006. LX. évf. 675–698.
 A herceg-orvos szegényei (Batthyány Boldog László szociálpolitikájához). 2013. LXVII. évf. 425–430.

Testis Temporis sorozatban:

Batthyány Boldog László (12.) 2005. 28.
 Coreth Mária Terézia (13.) 2005. 28.
 Gyógyító Batthyányok (18.) 2007. 28.
 Körmendi Gáspár (20.) 2007. 35.
 A Batthyány misekönyv (26.) 2013. 32.

Körmendi Figyelőben:

Szentföldi zarándokutaim. 1995. III. évf. 6. szám
 Dr. Batthyány-Strattmann László boldoggá avatási ügye. 1996. IV. évf. 1. szám 1–4.

100 éves a körmendi Kolping Család. 1996. IV. évf. 4. szám
 Igazságosabb és testvériesebb világot. 1996. IV. évf.
 II. János Pál pápa újra Magyarországon. 1996. 5. szám
 Zarándoklat Szent Márton sírjához. 1997. V. évf. 1. szám 12–13.
 A Szombathelyi Egyházmegyei Zsinat elé. 1997. V. évf. 6. szám
 Perényi Antal körmendi plébános. 1997. V. évf. 6. szám 6–7.
 Körmendi magyar gyóntatók a római Szent Péter templomban. 1998. 6. évf. 3. szám 1–4.
 Szent Pál apostol nyomában. 1998. VI. évf. 6. szám 4–5.
 Hajótörés Máltán. 1999. VII. évf. 2. szám 1–4.
 Szlovén író körmendi évei. 1999. VII. évf. 4–5.
 A Holt-tengeri tekercsek "titkai". 1999. VII. évf. 5–6. szám 8–10.
 Körmendi plébános a vérpad árnyékában. 2000. VIII. évf. szám 1–5.
 Szent Pál és Barnabás nyomában Ciprus szigetén. 2000. VIII. évf. 5. szám
 Szántó (Arator) István és Káldi György bibliafordító. 2001. IX. évf. 3. szám 3–4.
 Újabb események dr. Batthyány-Strattmann Lászlóval kapcsolatban. X. évf. 4. szám 1–2.

Egyéb írások:

Hajótörés Máltán? *Studia Biblica Athanasiana*, Nyíregyháza, 2000. 3. szám. 45–59.
 Jézus és az Ószövetségi Szentírás. In: *Út, Igazság, Élet – Biblikus tanulmányok*. Szent Jeromos
 Katolikus Bibliatársulat, 2009, 61–73.
 Faludi Ferenc és a Faludi család körmendi kapcsolatai. In: *Faludi Ferenc 1704–1779 emlé-
 kezte*, Körmend, 1994. 5–14.
 A Batthyány család orvostörténeti szerepe. *Magyar Bioetikai Szemle* 2006/1 38–44.
 A Batthyány család orvostörténeti személyiségei. In.: *A Batthyányiak évszázadai. Tudományos
 konferencia Körmenten*, Körmend–Szombathely 2006

Kéziratok:

A protoevangélium egzegézisének története 1957. (licencia dolgozat)
 A bűn az Ószövetségben, a Chirbet Qumran-i szekta irataiban és Szent Pálnál 1959. (laurea
 dolgozat)
 Isten nevelőművészete az Ószövetségben 1975. (magántanári dolgozat)